

Вероніка Токова

II курс, Соціальна педагогіка

к. п. н., доцент **Залібовська-Ільніцька З. В.**

ЧИННИКИ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З БАГАТОДІТНОЮ СІМ'ЄЮ

Постановка проблеми. Взаємне пристосування дій, певний ступінь солідарності між суб'єктами і об'єктами соціально-педагогічної діяльності вимагає певних знань і зусиль. У процесі взаємодії соціального педагога з членами багатодітної сім'ї визначаються різні шляхи подолання перешкод.

За даними Міністерства соціальної політики України, станом на липень 2012 р. загальна кількість сімей в Україні складала 16,9 млн. З них з дітьми налічувалось 6,4 млн родин, що на 11 тис. менше за попередній рік. Серед них сімей з однією дитиною нараховано 76 %, з трьома дітьми — 2,4 %, а з чотирма і більше — всього 0,3 % та 0,1 %. У 2013 р. багатодітних сімей було зареєстровано майже на 30 тис. менше [2].

Наведена вище статистика демонструє, що багатодітні родини є сім'ями, що відносяться до групи соціального ризику, тому що є маса причин, які роблять їх соціально вразливою категорією населення.

Аналіз наукових досліджень. Науковці у своїх дослідженнях зосереджували увагу на соціально-педагогічній допомозі багатодітним сім'ям: О. Безпалько, А. Капська, С. Коляденко, Н. Павлик, Н. Сейко, Т. Шеляг.

Аналіз соціально-педагогічної літератури дає підстави констатувати, що в теорії і практиці накопичено певний досвід роботи з багатодітною сім'єю. Проте залишається недостатньо розробленою проблема взаємодії соціального педагога з членами багатодітної сім'ї.

Виклад основного матеріалу. Соціальний працівник відіграє важливу роль у запобіганні та вирішенні складних життєвих ситуацій, він інформує сім'ю про важливість і можливості взаємодії батьків і дітей, дає педагогічні

поради з виховання дітей, в якості консультанта допомагає в питаннях родинного законодавства, інформує про існуючі методи виховання.

Ефективна взаємодія соціального працівника із багатодітною сім'єю визначається такими чинниками: досвідом та професійною майстерністю роботи соціального педагога, характером його співпраці та стилем спілкування (див. рис. 1.).

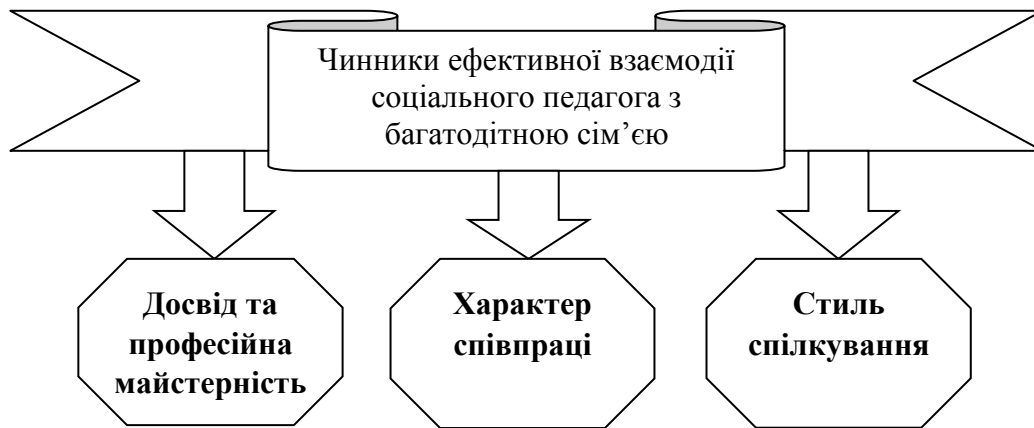

Рис. 1. Чинники ефективної взаємодії соціального педагога з багатодітною сім'єю

Досвід, який набуває соціальний працівник у процесі взаємодії його з різними категоріями сімей, допомагає розв'язувати йому найскладніші проблеми які виникають у багатодітних сім'ях. Якщо ж соціальний педагог вперше береться за справу, не знаючи як її вирішити, він відчуватиме певні труднощі, йому не вистачатиме досвіду, тобто така співпраця соціального педагога з багатодітною сім'єю може виявитися не ефективною. Соціальний працівник співпрацює зі службами соціального захисту, які здатні допомогти дитині. Педагогічна майстерність більшою мірою залежить від особистих якостей педагога, а також від його знань й умінь [3].

Характер співпраці є одним із чинників ефективної взаємодії соціального педагога з багатодітною сім'єю. Кожний працівник соціальної сфери має певний підхід до тієї чи іншої сім'ї, він по різному розв'язує ту чи іншу проблему, використовуючи при необхідні засоби співпраці [1].

Стиль педагогічного спілкування також є важливим чинником, який безумовно впливає на ефективність взаємодії соціального педагога з

багатодітною сім'єю. В основу стилю спілкування соціального педагога, перш за все, покладено його загальне ставлення до дітей і професійної діяльності в цілому, тому дуже важливо знати який саме стиль спілкування властивий соціальному педагогу (авторитарний, ліберальний, демократичний) [1].

Як зазначають науковці, у роботі з багатодітною сім'єю соціальний педагог враховує принципи (принцип гуманізму, принцип незалежності, принцип конфіденційності, принцип толерантності, принцип опори на потенційні можливості людини, принцип максимізації соціальних ресурсів), методи (педагогічні, психологічні, соціологічні та соціально-педагогічні) та форми (тренінги, семінари, прес-конференції, вікторини, тематичні дні (День матері, День спортивної сім'ї та ін.) як чинники ефективної взаємодії соціального педагога із цією категорією сімей [3].

На нашу думку, важливими методами у роботі з багатодітними сім'ями є такі методи як *вправляння* в процесі якого в особистості формуються необхідні навички, уміння, звички, способи поведінки; *ігрова терапія*— метод корекції емоційних та поведінкових розладів у дітей шляхом залучення їх до різноманітних ігрових ситуацій; *арттерапія* — метод впливу на психоемоційний та фізичний стан людини за допомогою різних видів художнього та вжиткового мистецтва; метод *«рівний-рівному»* — це спосіб надання та поширення достовірної інформації шляхом довірчого спілкування ровесників в межах організованої та неформальної роботи [2].

А до найважливіших форм роботи соціального педагога з багатодітними сім'ями ми відносимо *індивідуальні та групові консультації батьків із спеціалістами-науковцями*, які проводяться з метою ознайомлення батьків з усіма нюансами, проблемами які можуть виникнути у вихованні дітей; *організація великих свят сім'ї*, проведення яких сприяє встановленню контактів сім'ї і школи, виховує у батьків і дітей гордість за свою сім'ю, породжує бажання відстоювати її честь, продовжувати кращі традиції; *створення груп самодопомоги* у яких можна отримати потрібну інформацію, підтримку, обмінятися певними ідеями та вибудувати свою стратегію по вирішенню

проблем; проведення місячників , у яких беруть участь батьки і діти. Для батьків і дітей пропонуються сімейні естафети, концерти, де їм надається можливість виявити себе з позитивного боку [3].

Отже, соціальний працівник, використовуючи інструментарій соціально-педагогічної роботи (принципи, форми, методи) та враховуючи чинники, якими визначається його ефективна взаємодія з багатодітною сім'єю, досягає позитивних результатів щодо вирішення проблемних питань багатодітної сім'ї.

Використана література

1. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : схеми, таблиці, коментарі : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. заклад.] / О. В. Безпалько — К. : Центр учбової літератури, 2009. — 208 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел . — К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. — 1440 с.
3. Завацька Л. М. Технології професійної діяльності соціального педагога. Навчальний посібник для ВНЗ / Л. М. Завацька. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2008. — 240 с.